ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Олійника Дмитра Борисовича
«Ксилофон у просторі музичної культури Європи
(VIII ст. до н.е. – початок XXI ст)»
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.03. – музичне мистецтво
у спеціалізовану вчену раду К 35.869.01
Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка

Актуальність теми кандидатської дисертації Олійника Дмитра Борисовича на наш погляд є такою, що не потребує окремого доведення, оскільки історія виникнення й розвитку ксилофона, ксилофонного виконавства є наймеш дослідженою галуззю в інструментознавстві, органології, історичному музикознавстві та етнокультурології в цілому. Обрана тема – ксилофон у просторі музичної культури Європи - є тим більш актуальною, що досліджується нерозроблене в історичному та виконавському музикознавстві питання розвитку певної музично-мистецької діяльності в культурі Європи в період VIII ст. до н.е. – початок XXI ст. на високому рівні аналізу та узагальнення, демонструючи енциклопедичність викладення інформації. Наголосимо також, саме виконавська практика потребує сучасного теоретичного, музикознавчого і інструментознавчого аналізу тенденцій у розвитку національних мистецьких шкіл: композиторських, виконавських, педагогічних, майстрових.

На думку опонента, дисертант поставився до дослідження надзвичайно грунтовно. В роботі ретельно та послідовно окреслено три магістральні напрямки: 1) генеза та еволюція ксилофона, систематизація та створення типології ксилофонів, аналіз експериментальних інструментів (I розділ роботи); 2) розвиток професійного ксилофонового виконавства в історичному та жанрово-стильовому контексті; 3) формування ксилофонового репертуару в контексті становлення композиторської та педагогічної ксилофонової школи (II розділ роботи). Користуючись

кінематографічним методом контрасту панорамного огляду та крупних планів, автор надає історичні, музично-просвітницькі, жанрово-стильові, порівняльно-типологічні характеристики та висвітлює знакові постаті видатних митців – представників творчої еліти Європи та України зокрема: композиторів, виконавців, дослідників, педагогів.

В кожному розділі роботи автор висвітлює окремі складові, найменші деталі, котрі дозволяють скласти повну картину, єдиний образ досліджуваного предмету в його історичній динаміці. Так, в першому розділі це масштабний, аргументований, грунтовний аналіз унікальних іконографічних та археологічних джерел; вивчення різних конструкцій ксилофонів (вертикального та горизонтального способу тримання, одно-, дво-, три, -чотирирядні ксилофони), експериментальних інструментів в контексті народної та професійної виконавської практики та особливостей виробництва від давнини і до XX століття. В другому розділі автор фокусує свою увагу на найменших деталях ксилофонового виконавства, розуміючи що кожна «дрібниця» має смислове, змістовне навантаження – роль клезмерів у становленні ксилофонового виконавства, особливості оркестрового та сольного виконавства на ксилофоні, жанрово-стильова палітра ксилофонового виконавства кінця XIX – початку XXI століття. І насамкінець, дисертант акцентує на тому, що наповнює та формує музичний виконавський (ксилофоновий) простір сучасної Європи – академічні напрями виконавства на чотирирядному ксилофоні та дворядному ксилофоні американської системи (ксилофон-маримба); визначає проекцію спадкоємності і взаємозалежності ксилофонове виконавство – ксилофоновий репертуар (педагогічний і концертний) – ксилофонова виконавська школа (загальна-європейська-національна).

Справжньої поваги заслуговує опрацьована і представлена до нашої уваги джерельна база роботи (загальна кількість – 497 позицій, з яких 441 – іноземними мовами). Дисертант здійснив ретельний збір та докладний аналіз

давніх трактатів з описами інструментів, свідоцтв про археологічні знахідки, архівних матеріалів: документальні джерела з державних фондів, матеріали періодичних та спеціалізованих музичних видань, фотографії, нариси, замальовки, колекції нотних рукописів тощо. Все це дозволило ввести до наукового обігу рідкісні цікаві матеріали, а також аргументувати роздуми автора щодо загальних тенденцій у розвитку історії самого інструмента та виконавства на ксилофоні, шляхів розвитку ксилофонового репертуару, жанрово-історичних особливостей функціонування експериментальних інструментів, ксилофонового виконавства в музично-інструментальній культурі Європи. Справжню цікавість викликають викладені відомості з архівних матеріалів та періодичних видань щодо маловідомих імен європейських ксилофоністів та композиторів (С. Якубовського, Й. Гузікова, Й. Лібермана, Я. Ебена, А. Мицке, Ф. Кауера, Г. Грюнвальда, В. Баера, Г. Шпіра, Й. Вольфа, сестер Делеп'єр, Г. Фрідберга,. Е.Л. Кліва, К. Грунова, Г. Берга та багато інших), а також викладені в Додатках ілюстрації-світлини: каталоги нотних видань, рекламні музичні матеріали (як то афіші, програми концертів тощо); схеми строїв ксилофонів та, власне, нотні приклади.

Структура дисертації відображає її концептуальну направленість. Викладення матеріалу демонструє зрілість, високі аналітичні можливості і надзвичайну зацікавленість автора. Обрана тема дослідження та поставлена мета зумовили появу багатошарових, складних завдань і слід зазначити, що дисертація виконана у відповідності до них, а мета дослідження – «здійснити цілісний розгляд питань історичного розвитку ксилофона в Європі упродовж тривалого історичного періоду (...), а також дослідити становлення і розвиток ксиолофного виконавства та репертуару інструмента» – досягнута. У висновках відбито підсумки дослідження, сформульованні положення, які мають перспективне значення для подальших музично-історичних, етнокультурологічних, теоретичних, методичних та науково-практичних розробок.

Без сумніву, положення дисертації знайдуть своє практичне застосування, не тільки у викладанні музично-історичних та музично-методичних дисциплін, але й у практичній діяльності педагогів та виконавців на ксилофоні, а також у етнокультурологічній сфері. Ясна побудова, стрункість, наочність представленої концепції дозволяють включити її до курсів, які викладаються у спеціальних музичних навчальних закладах, а також на музичних відділеннях педагогічних вузів та училищ.

Разом з визначенням позитивних рис роботи виникають деякі зауваження і запитання до дисертанта:

1. Підрозділ 2.3. роботи присвячено ксилофоновому виконавству періоду кінця XIX- початку XXI століття. Автор воліє розкривати це питання з огляду на тип та вид музикування (сольний чи ансамблевий; дитячий, жіночий, чоловічий, змішаний); спирається на надзвичайно цікаву загально-географічну панораму розвитку ксилофонового виконавства. За нашою думкою варто було б ширше висвітлити розвиток виконавства на чотирирядному ксилофоні по окремим європейським країнам і таким чином простежити особливості формування та розвитку національних шкіл гри на ксилофоні.
2. У дисертаційній роботі не згадується Київська школа гри на чотирирядних ксилофонах. З чим це пов'язано?
3. В підрозділі 2.4 автор дисертації розглядає деякі особливості виникнення перших ксилофонових шкіл та специфіку формування педагогічно-концертного репертуару. Нам була б цікава думка дисертанта щодо того, які традиції музичного життя, сформовані у вказаний період кінця XIX – XX ст., збереглись і трансформувались в сьогоденні, а які були перервані і чому?

Висловлені зауваження не впливають на надзвичайно позитивне враження щодо представленої на рецензію роботи, а лише вказують на багатоаспектність та об'ємність проблематики обраної Д.Б. Олійником.

Зміст автореферату та основних публікацій за матеріалами дисертації відповідають основним положенням дослідження та свідчать про серйозність апробації представлених даних. Робота відрізняється злагодженістю, послідовністю та логічністю викладу; приклади та додані витяги з документів аргументують викладення матеріалів дослідження.

Вважаємо, що дисертація Дмитра Борисовича Олійника «Ксилофон у просторі музичної культури Європи (VIII ст. до н.е. – початок XXI ст)» є завершеним самостійним дослідженням, яке відкриває подальші перспективи для вивчення музично-історичних, жанрово-стилістичних закономірностей розвитку ксилофонного виконавства та репертуару цього інструменту. Робота відповідає вимогам щодо кандидатських дисертацій, а її автор Олійник Дмитро Борисович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.03 – Музичне мистецтво.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
Професор кафедри духових та ударних інструментів,
Декан оркестрового факультету,
Завідувач кафедри духових та ударних інструментів
Одеської національної музичної академії
імені А.В. Нежданової Буркацький З.П.

Підпис Буркацького З.П.
Засвідчую: А.М. Постригай
Нач. відділу кадрів

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ А.В. НЕЖДАНОВОЇ ВІДДІЛ КАДРІВ *02214254*